

Předmět Konzulární praxe

Diplomatické právo

P V P 2024

Diplomatické právo a diplomacie

- **Diplomacie v širším smyslu:**
- realizace vztahů mezi státy, zejména politických,
- **vyjednávání jako metoda (diplomatická jednání jako způsob řešení sporů mezi státy)**
 - mnohostranná a dvoustranná diplomacie (= jednání)
 - kompetence ministerstva zahraničních věcí,
šéf diplomacie ve státě: ministr zahraničních věcí
- **Diplomatické vztahy v užším smyslu:**
institucionalizované právní vztahy mezi státy –
diplomatické styky, zvláštní orgány

Historie diplomatických vztahů 1

- utváření států – vztahy mezi nimi
- *původně: stát = panovník*
- zmocněnci místo samotných panovníků
- Řecko, Řím
- delegace: legatus, orator, nuncius
- dosud vše ad hoc – jednorázová pověření
- **stálí (dlouhodobí) zástupci: od XV. (XVII.) století – od Vestfálského míru 1648**
- **mocnosti: Francie, Švédsko, Habsburská mon.**

Historie diplomatických vztahů 2

- **moderní mezinárodní právo:**
 - obecné MP, zásada svrchované rovnosti
- **ius legationis** (aktivní a pasivní právo vyslanecké)
- výsady a imunity
- XIX. století: vydělování **konzulů**, počátky **mnohostranné diplomacie** (Vídeňský kongres 1815 – nové uspořádání Evropy po napoleonských válkách)

Historie diplomatických vztahů 3

- poslání diplomacie: **realizace zahraniční politiky státu, každodenní operativní činnost** (viz funkce diplomatické mise)
- zahraniční politika: i linie nestátní (nevládní organizace) – omezený význam
- **typy reprezentace:**
 - **stálé**
 - ad hoc
 - **přímý styk ústavních činitelů**

Přímý styk ústavních činitelů –
státní (a jiné) návštěvy

(exkurz)

Typy návštěv nejvyšších představitelů: oficiální, pracovní a soukromé

- a) **Oficiální návštěva** je návštěva uskutečňovaná na základě **oficiálního pozvání** příslušného ústavního činitele = státní návštěva. Hosta vítá na letišti či nádraží zástupce hostitele, vedoucí zastupitelského úřadu ČR v zemi hosta, vedoucí diplomatické mise země hosta v ČR a ředitel příslušného protokolárního pracoviště. Délka návštěvy: 2-3 dny. ---
Ceremoniál: protokolární zvyklosti přijímající strany, s úpravami podle zvláštních přání hosta s respektováním zdravotního stavu hosta, tradic oblékání, náboženských a jiných zvyků. *Předávání darů – reciprocita.*
- b) **Pracovní návštěva** se rovněž uskutečňuje na základě **pozvání** příslušného představitele ČR. Pracovní návštěva však nemá předepsaný okruh protokolárních přijetí. Je **kratší než návštěva oficiální, velmi často jednodenní**, s menším počtem členů delegace a doprovodu. Rovněž účast na konferencích, jednáních mezinárodních organizací a dalších akcích.
- c) Ostatní návštěvy: **soukromé** (bez pozvání, zpravidla bez přijetí)

Organizace návštěv nejvyšších státních představitelů – *delegace a doprovod*

- **Delegace** zahrnuje kromě vedoucího delegace **další oficiální účastníky jednání** (politici, vysocí úředníci státního aparátu). **Složení delegace notifikuje** zahraniční partner prostřednictvím své diplomatické mise v ČR resp. prostřednictvím zastupitelského úřadu ČR v příslušné zemi. --- **NÁKLADY: Je-li přijato k návštěvě usnesení vlády, jsou náklady na pobyt (VIP salonek, doprava, ubytování) zahraniční delegace hrazeny z prostředků určených na vrcholné návštěvy** (podle reciprocity). Pokud k návštěvě není přijato usnesení vlády, hradí pobyt zahraniční delegace *hostitelská instituce* ze svého rozpočtu nebo *strana hosta*.
- **Doprovod** zahrnuje osoby, jejichž účast je nutná k **organizačně-technickému zabezpečení** průběhu návštěvy (pracovníci protokolu, tlumočníci, lékaři, další zdravotnický resp. technický personál, osobní ochránce apod. **NÁKLADY:** Pobyt členů doprovodu v ČR nad stanovené počty (ubytování, stravování a další servis) hradí *strana hosta*.

Diplomatické a konzulární styky

- **Oddělení obou: 19. stol.**
 - **diplomatické styky** (realizace zahraniční politiky státu, vyjednávání, politické, hospodářské a kulturní styky)
 - **konzulární styky** (správní a občanskoprávní agenda) (nepolitická oblast)

Mezinárodní kodifikace

Kodifikace obecného obyčejového práva

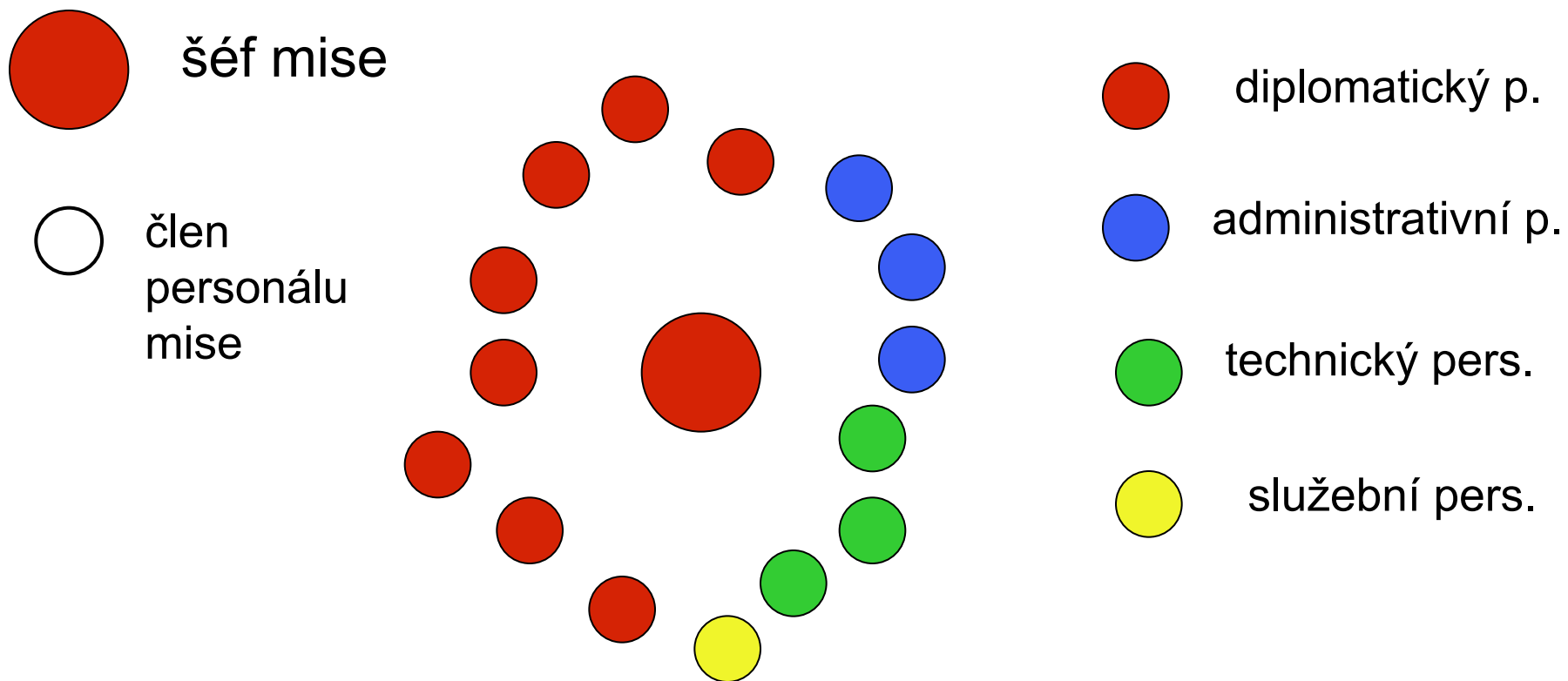
- **1961: Vídeňská úmluva o diplomatických stycích**
- **1963: Vídeňská úmluva o konzulárních stycích**
- **1969: Vídeňská úmluva o zvláštních misích**
(všechny dosud beze změn)
- **Mezinárodní obyčej** nadále reguluje:
 - mezi stranami úmluv: instituty neupravené úmluvami
 - vůči nesmluvním státům: vše

Diplomatické styky

Funkce diplomatické mise

- **représenter** (zastupovat svůj stát)
- **protéger** (chránit zájmy státu a občanů)
- **négociier** (vést jednání)
- **informer** (sbírat informace)
- podporovat přátelské vztahy

Struktura diplomatické mise

Třídy a hodnosti

- **šéfové misí** – **funkce** - **třídy** navenek:
 - **velvyslanci** – nunciové (akred. u hlav států)
mimořádný a zplnomocněný velvyslanec
 - **vyslanci** – internunciové (u hlav států)
 - **chargés d'affaires** (akreditováni u MZV)
- **hodnosti domácí**, používané na MZV i na misích:
 - **velvyslanec**
 - **rada-vyslanec**
 - **velvyslanecký rada** (seniorní diplomat)
 - **I. až III. tajemník** (juniorní diplomaté)
 - **attaché**

Chargé d'affaires

- **Chargé d'affaires ad interim (a.i.)** = člen mise pověřený *dočasným vedením* diplomatické mise (zastupitelského úřadu) po dobu nepřítomnosti velvyslance
- **Chargé d'affaires en pied (e.p.)** je **stálý vedoucí** mise (zastupitelského úřadu), není-li delegován velvyslanec. Je akreditován u ministra zahraničních věcí.
 - místo pověřovacích listin předkládá *kabinetní list*
- *Dnes v ČR jen Demokratická republika Kongo*

Ustavení diplomatické mise

- **šéf mise:**
- **1.** předpokladem je **agrément** (souhlas) přijímajícího státu na základě předchozí žádosti vysílajícího státu
 - lze odmítnout bez uvedení důvodů
 - akreditace (pověření)
- šéf mise **pro více států** (Itálie + Malta)
- **více států pověří společného** šéfa mise
- zastupování v mezinárodních organizacích

Ustavení diplomatické mise

členové dipl. personálu: volně jmenovaní, **občané vysílajícího** (nikdy ne přijímajícího) státu

- **2. pověřovací listiny** vystaví hlava vysílajícího státu = odevzdání hlavě přijímajícího státu: převzetí funkce
 - Chargé d'affaires: místo pověřovacích listin předkládá *kabinetní list*

Administrativa související s diplomatickými misemi v ČR

- Veškerá administrativa: MZV – diplomatický protokol
- Základní funkce:
 - Registrace členů mezinárodních organizací a diplomatických a konzulárních misí
 - Vydávání identifikačních průkazů dle kategorií
 - Agenda porušování práv a výsad (imunita, dopravní přestupky)
 - Zajišťování bezpečnosti misí (spolupráce s policií, ochrankou)
 - Asistence dopravní obsluhy (recepce, slavení státních svátků)(i zajišťování státních návštěv apod.)

Persona non grata

- **přijímající stát** může prohlásit šéfa mise nebo člena dipl. personálu **za nežádoucí osobu**
 - kdykoli, i *bez uvedení důvodů*
 - = **vyhoštění**
 - i před příjezdem
 - *lhůta pro opuštění území (zprav. 24 až 72 hod.)*
- uplynutím lhůty přestane požívat výsad a imunit
- reakce vysílajícího státu: příp. **retorze**, nic jiného
- tento spor lze řešit jen **jednáním** (není právní)

Diplomatické mise (ambasády) rezidentní a nerezidentní

Česká republika:

- **REZIDENTNÍ** - 83 států a 5 mezinárodních organizací (tj. v dané destinaci sídlí zastupitelský úřad)
- **NEREZIDENTNÍ** - diplomatické styky ano, ale pověřený zastupitelský úřad je jinde (Malta – Řím, Afghánistán – Islamabad)

Diplomatický a konzulární sbor, doyen

- Diplomatický sbor = Corps diplomatique = **CD**
- Konzulární sbor = Corps consulaire = **CC**
- **Doyen:** hodností a pořadím nejstarší diplomatický zástupce (v ČR vždy papežský nuncius)
 - téměř výhradně protokolární funkce

Apoštolský nuncius = **doyen CD**

do r. 2022

od r. 2022

Msgr. Charles D. Balvo

arcibiskup Jude Thaddeus

Okolo

Protokolární pořadí diplomatického a konzulárního sboru v ČR

- 1. doyen (apoštolský nuncius)
- 2. mimořádní a zplnomocnění velvyslanci
- 3. chargé d'affaires en pied
- 4. chargé d'affaires ad interim
- 5. generální konzulové
- 6. konzulové
- 7. generální honorární konzulové
- 8. honorární konzulové
- Pořadí uvnitř jednotlivých skupin se řídí datem předání pověřovacích listin, příjezdu či nástupu do funkce v ČR.

Oslovování

Nutno dbát správného oslovení:

- oslovení **JEHO EXCELLENCE** možno pro **velvyslance**, hlavu státu, premiéra, šéfa parlamentu (komory)
- oslovení **JEHO EMINENCE** místo JEHO EXCELLENCE v případě **církevních hodnostářů**
- *excellent* = *vynikající*
- *éminent* = *znamenitý (synonyma)*

Komunikace MZV – dipl. mise nebo mezi dipl. misemi

Verbální nóta (sdělení)

- *Ministerstvo zahraničních věcí* projevuje úctu *královskému dánskému vyslanectví* a má čest sdělit mu toto:

...(vlastní text)

- *Ministerstvo zahraničních věcí* používá této příležitosti, aby znovu ujistilo *královské dánské vyslanectví* o své hluboké úctě.
- V Praze dne 25. října 1962.

Odpověď na verbální nótu

- Královské dánské vyslanectví projevuje úctu ministerstvu zahraničních věcí a má čest mu sdělit toto:

.....(*text*)

- Královské dánské vyslanectví používá této příležitosti, aby znovu ujistilo ministerstvo zahraničních věcí o své hluboké úctě.
- V Praze dne 25. října 1962.

Pasuguan ng Pilipinas

Prague

Embassy of the Philippines

MZV-ČR, PODATELNA	
Doslo:	Veľa:
17-08-2012	
c. 113983	Prilohy: 01.
Oddel.: 011EV	Ref.:

NV-127-PHL-2012

The Embassy of the Republic of the Philippines presents its compliments to the Ministry of Foreign Affairs of the Czech Republic and has the honor to transmit, herewith, a copy of the Final Closure Order, dated 28 October 2011, on all programs of the **International Academy of Management Economics (IAME)**, issued by the Commission on Higher Education of the Republic of the Philippines.

The Embassy wishes to notify all the relevant authorities of the Government of the Czech Republic of the said Order in order to protect the welfare of Czech nationals who may be misled into applying at the said institution.

The Embassy of the Republic of the Philippines avails itself of this opportunity to renew to the Ministry of Foreign Affairs of the Czech Republic the assurances of its highest consideration.

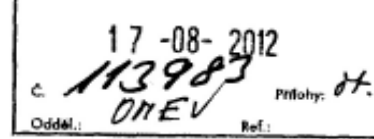
Prague, 14 August 2012

The Ministry of Foreign Affairs

Prague, Czech Republic

Attention: The Diplomatic Protocol

The Embassy of the Republic of the Philippines presents its compliments to the Ministry of Foreign Affairs of the Czech Republic and has the honor to transmit, herewith, a copy of the Final Closure Order, dated 28 October 2011, on all programs of the **International Academy of Management Economics (IAME)**, issued by the Commission on Higher Education of the Republic of the Philippines.

The Embassy wishes to notify all the relevant authorities of the Government of the Czech Republic of the said Order in order to protect the welfare of Czech nationals who may be misled into applying at the said institution.

The Embassy of the Republic of the Philippines avails itself of this opportunity to renew to the Ministry of Foreign Affairs of the Czech Republic the assurances of its highest consideration.

Prague, 14 August 2012

The Ministry of Foreign Affairs

Prague, Czech Republic

Attention: The Diplomatic Protocol

Jednotlivé typy diplomatických nót

- verbální
- protestní
- omluvné
- blahopřejné, kondolenční
- cirkulární (hromadné) - Diplomatičký protokol Ministerstva zahraničnických věcí České republiky projevuje úctu všem diplomatickým misím, konzulárním úřadům a mezinárodním organizacím v Praze a má čest sdělit následující:

Výsady a imunity

- výsady - hmotně právní
- imunity - procesně právní (kromě daňové, je to výsada)
- u některých neurčité rozlišení (nedotknutelnost)
- nositel:
 - mise (úřad)
 - člen mise (osoba)

Administrativa na MZV: diplomatický protokol

Výsady diplomatické **mise**

- **pomoc** při získávání místností, ubytování
- všemožné **usnadnění výkonu funkcí mise**
- právo vyvěšovat vlajku a státní znak (mise, rezidence velvyslance)
- **nedotknutelnost místností**, archivů a písemností – zákaz vstupu
- **ochrana proti vniknutí**, poškození, újmě důstojnosti – mise, dopravní prostředky
- **daňová imunita** = přímé daně, fakultativně refundace nepřímých daní (nenárokové)
- **svoboda spojení**, diplomatická pošta nedotknutelná
- diplomatický **kurýr**
- **nezbytný počet vyhrazených parkovacích míst** (nepovinné) - jen pro sekretariát velvyslance (vozidla mise + hosté)

Imunity diplomatické mise - 1

- **Nedotknutelnost**
 - místností a pozemků mise
 - archívů, písemností a úř. korespondence (kdekoli, i v autech)
 - ochrana mise
- **Místnosti a majetek, vozidla** – imunní proti
 - prohlídce
 - zabavení, exekuci

Imunity diplomatické mise - 2

- **Daňová imunita**
 - daně a dávky
 - včetně poplatků za víza aj.
 - kromě placených služeb
- **Nedotknutelnost diplomatické pošty**
 - zadržení, otevření
 - zásilky, kurýr
- **Ochrana spojení mise s ústředím**

Daňová imunita - poplatky

- *poplatky za užívání komunikace*
 - ČR: osvobození od dálničních poplatků
 - GB: vyžaduje placení poplatku za vjezd do centra Londýna
- *nepřímé daně – spotřební (akcízy)* – alkohol, tabák, pohonné hmoty: není nárok, záleží na přijímajícím státu (zvláštní forma prodeje, množstevní omezení)
- *poplatky za R + TV:* osvobození (nepovinné)

Poplatek za vjezd do centra Londýna

- Spadá pod daňovou imunitu?
- Je to porušení výsady všemožně usnadnit výkon funkce mise?
- Asi třetina diplomatických misí v Londýně neplatí poplatky za vjezd autem do centra metropole. Mají prý za to, že se jedná o daň, z níž jsou osvobozeny. Město trvá na tom, že se jedná o poplatek a výjimka se na něj nevztahuje. Česko dluží 480 190 liber = 13,75 milionu Kč.
- Podle české diplomacie vymáhání mýtného za vjezd aut ambasády do centra odporuje článku 25 Vídeňské úmluvy o diplomatických službách. Ten je velmi stručný a říká, že „přijímající stát **všemožně usnadní výkon funkcí mise**“. Jde o místní poplatek, který je v rozporu s článkem 25.
- **V centru Londýna se nachází všechny centrální instituce, které diplomaté každý den služebně navštěvují.** Poplatek činí 15 liber denně za každé vozidlo. Jiné ambasády dluží: USA – v přepočtu 400 milionů korun, Japonci 286 milionů, Indie 243 milionů, Čína 229 milionů.

Osvobození od dálničního poplatku

- Podle zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, budou (jsou) motorová vozidla, která jsou označena registračními značkami začínajícími písmeny CD, XX, XS a HC, osvobozena od zpoplatnění za užití vybraných pozemních komunikací (dálniční poplatek nebo mýto).

Imunity členů dipl. mise – 1

(dipl. zástupci vč. rodinných příslušníků a ATP)

Imunita absolutní (osobní) x funkční

- **Nedotknutelnost osoby člena mise**
 - nepřípustnost zatčení, zadržení
 - útoky x osobě, svobodě, důstojnosti
 - vč. *soukromého obydlí* a majetku
- **Vynětí z jurisdikce**
 - trestní (absolutní)
 - civilní a správní (dipl. zást. – absolutní s výjimkami v případech soukromých kauz, ATP – funkční)
 - svědek, exekuce

Imunity členů dipl. mise - 2

- **vynětí ze sociálního zabezpečení (pojištění)**
- **daňová imunita:**
 - netýká se nepřímých daní (ale...)
 - výjimky pro soukromé věci
- **bezcelní dovoz**
 - potřeby mise, osobní potřeby, domácnost
 - osobní zavazadlo: prohlídka (ano – ne)
 - platí i pro členy rodiny
- **služební personál:** všude funkční imunita, daňová imunita: jen- mzda

Dopravní přestupky (pokyny MZV ČR)

- V souladu s obecným mezinárodním právem a na základě judikátů mezinárodních soudů, názoru Komise OSN pro mezinárodní právo i převládající praxe států, lze výjimku z osobní nedotknutelnosti diplomatických zástupců, konzulárních úředníků a úředníků mezinárodních vládních organizací, resp. jejich úřadoven, připustit v případech, kde se jedná o **nutnou sebeobranu** (např. před **fyzickým útokem na policistu** osobou požívající imunitu zjevně pod vlivem alkoholu nebo návykových látek), kdy je třeba **zabránit v páchání trestné činnosti ze strany diplomata** a dokonce i v případě, kdy se osoba požívající výsad a imunit riziku ohrožení zdraví nebo života **sama vystavuje**. Výjimku z imunity lze uplatnit pouze při bezprostředním protiprávním jednání osob požívajících imunit. V těchto případech Policie ČR nebo městská policie **informuje o případu co nejdříve jak cizí diplomatickou misi tak i Diplomatičtý protokol Ministerstva zahr. věcí ČR**.
- Ve výjimečných případech může dále dojít k **odtahu vozidla** s diplomatickou registrační značkou. Jedná se zejména o situace, kdy toto vozidlo neoprávněně parkuje na vyhrazeném parkovišti (dochází tak k porušování veřejného zájmu a k poškozování subjektivních práv osob, kterým bylo parkoviště vyhrazeno).

Zvláštní režim motorových vozidel pro osobní potřebu členů diplomatické mise

- nákup osvobozen od daně, resp. od dovozního cla
- pokud není vozidlo převedeno na jiného vlastníka v zahraničí
- analogicky pro konzulární úřady

Imunity členů dipl. mise - 3

- svoboda pohybu a pobytu na území přijímajícího státu
- zřeknutí se imunity
 - jen vysílající stát! (tj. MZV)
 - výslovně
 - výslovně pro exekuci
 - imunity se nemůže vzdát sama osoba

Příklad: Svatý stolec se v r. 2019 vzdal imunity svého nuncia ve Francii (násilné sexuální trestné činy)

Diplomatická pošta

Diplomatická pošta (diplomatické písemnosti nebo předměty určené k úřednímu použití) nesoucí viditelné označení, že jde o diplomatickou poštu („Valise diplomatique“, „Colis diplomatique“, „Diplomatic Bag“), a takto popsaná v úředním dokumentu („bordereau“) **nesmí být otevřena ani zadržena**, není však vyňata z **povinnosti podrobit se detekční kontrole** rentgenovým zařízením.

V případě, že tato detekční kontrola shledá vážné důvody k domněnce, že zavazadlo obsahuje ... zakázané předměty, může být **odmítnuta jeho přeprava**.

Detekční kontrola diplomatů

Osoby požívající výsad a imunit ***nejsou* vyňaty z povinnosti podrobit se detekční kontrole** pomocí průchozího i ručního detektoru kovů a jejich **osobní zavazadla *nejsou*** vyňata z detekční kontroly rentgenovým zařízením.

Fyzickou kontrolu zavazadel osoby požívající diplomatických výsad a imunit lze vykonat v případě **oprávněného podezření** na přítomnost zakázaných předmětů pouze v přítomnosti této osoby nebo jejího zmocněnce. Zakázané předměty nebudou připuštěny k přepravě.

Diplomatický kurýr

Diplomatický kurýr, který je vybaven úředními dokumenty označujícími jeho postavení (**kurýrní list**) a počet zásilek představujících diplomatickou poštu (bordereau), má stejné postavení jako osoby požívající **výsad a imunit**.

Nedotknutelnost zásilek, které kurýr veze.

Kapitánská pošta

Ukončení funkce dipl. zástupce

- **sdělením vysílajícího státu**, že funkce skončila
- **sdělením přijímajícího státu** že neuznává dipl. zástupce jako člena mise – persona non grata
- **přerušením diplomatických styků**
 - **svěření ochrany zájmů třetímu státu (zastupuje nás)**
 - **převzetí dočasné ochrany třetího státu (my zastupujeme jeho)**